

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

РАДЧЕНКО ОЛЕНА ЮРІЇВНА

УДК 342.951:366.5

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ
ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ**

12.00.07 «Адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право»

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2017

Дисертацією є рукопис

Роботу виконано у Київському національному торговельно-економічному університеті Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник кандидат юридичних наук, професор
Крегул Юрій Іванович,
Київський національний
торговельно-економічний університет,
завідувач кафедри загальноправових дисциплін

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
Піддубний Олексій Юрійович,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
завідувач кафедри цивільного та господарського права

кандидат юридичних наук, доцент
Сарана Сергій Володимирович,
Вищий навчальний заклад
«Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»»,
доцент кафедри конституційного, адміністративного
права та соціально-гуманітарних дисциплін

Захист відбудеться «30» жовтня 2017 року о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.004.16 у Національному університеті біоресурсів і природокористування України за адресою: 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 15, навчальний корпус № 3, кімната 301

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Національного університету біоресурсів і природокористування України за адресою: 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 13, навчальний корпус № 4, кімната 41а

Автореферат розіслано «   » вересня 2017 року

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. В. Гафурова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Становлення України як демократичної, правової, європейської держави залежить від здійснення цілеспрямованої політики щодо захисту державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного, оборонного потенціалу країни, а також забезпечення державою конституційних прав громадян.

Приведення нормативно-правової бази у сфері забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг до міжнародних стандартів є одним із зобов'язань, взятих Україною перед Європейським Союзом. Одним із напрямів реалізації цих зобов'язань є формування належної системи державних органів, які б могли ефективно забезпечувати захист прав споживачів фінансових послуг.

Недостатній обсяг повноважень органів державної влади у сфері забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг, недосконалий правовий механізм співпраці та координації діяльності між органами, що здійснюють державне регулювання у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг, а також невідповідність нормативно-правових актів, що регулюють зазначене питання сьогодення, призводять до неефективного здійснення органами державної влади своїх повноважень.

Вирішення низки зазначених проблем у значній мірі залежить від ефективності функціонування державних органів, що здійснюють адміністративно-правовий вплив у сфері забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні. Враховуючи, що наразі система органів, які здійснюють державне управління в споживчій сфері фінансових послуг в Україні є неефективною та бездіяльною, а тому потребує пошуку оптимальної моделі функціонування, актуальним є дослідження адміністративно-правових проблем у сфері забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг.

Актуальність обраної теми дослідження зумовлена, з одного боку, важливістю створення ефективної системи державних органів у споживчій сфері фінансових послуг, а з іншого – наявністю теоретичних та практичних правових проблем, пов'язаних з організацією державного контролю у споживчій сфері фінансових послуг.

Науково-теоретичною базою дисертаційного дослідження стали праці таких вітчизняних та зарубіжних науковців-правників як В. Б. Авер'янов, Д. Н. Бахрах, Ю. П. Битяк, М. Б. Бездітько, К. М. Белікова, Д. В. Боброва, Т. В. Боднар, С. Н. Братусь, А. Ф. Виноградов, В. М. Гаращук, В. П. Грибанов, Т. О. Гуржій, О. В. Дзера, І. О. Дудла, О. В. Зверева, З. Р. Кісіль, Р. В. Кісіль, А. В. Коваленко, О. О. Красавчиков, Ю. І. Крегул, Н. С. Кузнецова, Д. М. Лук'янець, В. В. Луць, В. Я. Настюк, Д. М. Овсянко, О. А. Підпригора, І. С. Розанов, В. Б. Рушайло, В. С. Стефанюк, Г. П. Тимченко, Ю. С. Шемшученко та ін.

Використовувалися також напрацювання вчених у сфері галузевих правових наук щодо захисту прав споживачів, зокрема: І. А. Безклубого, Ю. В. Вітки, Л. М. Іваненко, Т. М. Карнаух, С. М. Лепех, Т. В. Мамотової,

Л. А. Микитенко, В. К. Страхової, Р. Ю. Ханик-Посполітак та ін. Разом з тим, висловлені ними положення носять здебільшого загальний характер. Таким чином, на сьогодні існує об'єктивна потреба ґрунтовного і глибокого дослідження питання забезпечення захисту справ споживачів фінансових послуг в Україні з адміністративно-правової точки зору, що обумовило вибір теми даного дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі загальноправових дисциплін Київського національного торговельно-економічного університету в рамках науково-дослідної роботи кафедри за темами: «Теоретико-правові проблеми юридичної відповідальності в економічній сфері» (номер державної реєстрації 0113U000528) та «Теоретико-правові засади забезпечення безпеки підприємницької діяльності в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0116U000424).

Мета та завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягала у проведенні комплексного наукового аналізу теоретичних, нормативних і практичних проблем адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг органами публічного адміністрування та розробленні пропозицій щодо їх вдосконалення відповідно до завдань з гармонізації українського законодавства з законодавством Європейського Союзу.

Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання дисертаційного дослідження:

– здійснити теоретичний аналіз та надати визначення поняттю «адміністративно-правовий режим відносин забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг»;

– розкрити зміст поняття «забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг» як об'єкта адміністративно-правового регулювання;

– здійснити історико-правове дослідження виникнення та розвитку законодавства у сфері адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг та провести періодизацію з виділенням конкретних етапів розвитку;

– проаналізувати систему та структуру державних органів щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг;

– дослідити завдання, функції та повноваження органів державної влади щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг;

– розглянути особливості адміністративного та судового захисту прав споживачів фінансових послуг;

– з'ясувати поняття «адміністративна відповідальність у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг» та виявити загально-правові ознаки суб'єктів адміністративних правопорушень у сфері захисту споживачів фінансових послуг;

– внести науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства стосовно адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні;

– розкрити можливість гармонізації законодавства щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Європейському Союзі з законодавством України.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини у сфері адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні.

Предмет дослідження – адміністративно-правове забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження складають комплекс філософських, загальнонаукових та спеціально-правових методів наукового пізнання. Діалектичний метод використано на всіх етапах дисертаційного дослідження, він формує загально-методологічні підвалини дослідження, що дало можливість з'ясувати суть адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг та особливості його здійснення (підрозділи 1.1, 1.2, 2.3). Логіко-семантичний метод було використано під час дослідження точок зору окремих вчених з метою поглиблення розуміння існуючого понятійно-категорійного апарату, а формально-логічний – для розроблення нового в контексті даного дослідження (підрозділи 1.1, 1.2, 2.3, 2.4). Історико-правовий метод покладено в основу дослідження розвитку законодавства у сфері адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні (підрозділ 1.3).

За допомогою системно-структурного методу та порівняльно-правового здійснено аналіз нормативних актів, що складають зміст адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг, досліджено адміністративно-правові засади організації державних органів щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг та проблеми розмежування компетенції органів публічного адміністрування у досліджуваній сфері (підрозділи 2.1, 2.2). Застосування формально-юридичного методу, а також методів аналізу та синтезу дозволили дослідити поняття, правову природу адміністративної відповідальності у вказаній сфері та порядок реалізації адміністративного та судового захисту прав споживачів фінансових послуг державними органами (підрозділи 2.3, 2.4). Формально-юридичний та прогностичний методи застосовувались з метою розкриття можливих перспектив та розроблення конкретних пропозицій стосовно напрямів вдосконалення законодавства щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг (підрозділи 2.4, 3.1). Порівняльно-правовий метод було використано при здійсненні порівняльного аналізу окремих положень нормативно-правових актів України і законодавства ЄС в досліджуваній сфері (підрозділ 3.2).

Всі ці методи в сукупності дозволили проаналізувати стан адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг, виявити існуючі недоліки та запропонувати шляхи їх вирішення.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є комплексною науковою роботою, в якій ґрунтовно досліджено адміністративно-правові засади забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні. У

результаті його проведення сформульовано нові наукові положення, висновки і рекомендації, що виносяться на захист:

вперше:

– визначено поняття «адміністративно-правовий режим забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг» як встановлений нормами права порядок забезпечення споживчої безпеки у сфері фінансових послуг, метою якого є охорона прав та законних інтересів споживачів фінансових послуг, що застосовується органами публічного адміністрування в різних формах правового реагування;

– обґрунтовано потребу заміни в Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання фінансових послуг» поняття «клієнт фінансових послуг» на дефініцію «споживач фінансових послуг», які є рівнозначними за визначенням та сутністю поняттями;

– запропоновано надати повноваження контролю за дотриманням законодавства України про рекламу Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг – щодо захисту прав споживачів реклами фінансових послуг;

– здійснено історико-правову періодизацію виникнення та розвитку адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні та виокремлено наступні етапи: виникнення, розвитку та інтеграційний;

– запропоновано здійснити реорганізацію та перепідпорядкування Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в частині захисту прав споживачів від Міністерства аграрної політики та продовольства України до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України;

– обґрунтовано необхідність створення уповноваженого органу щодо захисту прав споживачів зі спеціальним статусом – Державного комітету України захисту прав споживачів, особливості завдань та повноважень якого, обумовлюють його безпосереднє підпорядкування Кабінету Міністрів України;

удосконалено:

– визначення поняття «забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг», під яким слід розуміти вплив держави на суспільні відносини з метою впорядкування, захисту та охорони відносин між органами державної влади, споживачами фінансових послуг та фінансовими установами, що здійснюється за допомогою норм права та через спеціальний механізм правового регулювання надання фінансових послуг;

– визначення поняття «адміністративної відповідальності у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг», яка є реагуванням держави, що виникає внаслідок вчинення суб'єктами адміністративних правопорушень (надавачами фінансових послуг) у сфері фінансових послуг та виявляється у вигляді застосування відповідними органами публічного адміністрування заходів адміністративного примусу;

– зміст Закону України «Про судовий збір» положенням щодо звільнення споживачів від сплати судового збору під час розгляду справ в усіх судових

інстанціях – за позовами, що пов’язані з порушенням прав та інтересів споживачів;

дістали подальшого розвитку:

– систематизація суб’єктів забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг, а також здійснено їх групування в залежності від їх функціонального наповнення: на органи загальної компетенції, органи зі спеціальними повноваженнями щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг та суди;

– порядок здійснення адміністративного захисту прав споживачів фінансових послуг Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів;

– критерії визначення суб’єктів адміністративних правопорушень в сфері захисту споживачів фінансових послуг та вимоги законодавства щодо них, а також запропоновано класифікувати їх на: фізичних осіб; юридичних осіб; посадових осіб фінансових установ; фізичних осіб – підприємців та фінансові групи;

– положення щодо необхідності розроблення та затвердження уніфікованих стандартів надання фінансових послуг споживачам, які повинні затверджуватись спільно Національним банком України, Національною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку;

– пропозиції щодо внесення змін і доповнень до Законів України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про рекламу», «Про судовий збір», глави 12 Кодексу України про адміністративні правопорушення та інших нормативно-правових актів у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення та результати дослідження можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – результати дисертації можуть бути основою для подальших досліджень актуальних проблем адміністративно-правового регулювання забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг;

– у нормотворчій діяльності – при вдосконаленні вітчизняного законодавства щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг (довідка про впровадження у Головному науково-експертному управлінні Апарату Верховної Ради України);

– у навчальному процесі – при розробленні програм навчальних дисциплін «Адміністративне право та процес», «Консумерське право», а також при підготовці до друку навчальної та навчально-методичної літератури з вказаних дисциплін (довідки про впровадження у Київському національному торговельно-економічному університеті);

– у процесі вдосконалення роботи Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Особистий внесок здобувача. Викладені в дисертаційному дослідженні та публікаціях висновки і пропозиції обґрунтовано здобувачем самостійно на підставі власних досліджень у результаті аналізу наукових і нормативно-правових джерел.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та висновки, викладені в дисертації, були предметом наукових доповідей на: Міжнародній науково-практичній конференції «Особливості нормотворчих процесів в умовах адаптації законодавства України до вимог Європейського Союзу» (м. Херсон, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми законодавства: пріоритетні напрями його вдосконалення» (м. Одеса, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародне та національне законодавство: способи удосконалення» (м. Дніпропетровськ, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки у XXI столітті» (м. Львів, 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Новий погляд на євроінтеграційні процеси в Молдові і Україні: юридичний аспект» (м. Кишинів, Республіка Молдова, 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Юридичні наукові дискусії як фактор сталого розвитку правової доктрини та законодавства» (м. Київ, 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» (Економіка, фінанси і право) (м. Київ, 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Виклики глобалізації XXI ст. та стратегія соціально-економічного відродження України» (м. Київ, 2016р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Пріоритетні напрями розвитку сучасної юридичної науки» (м. Харків, 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Громадянське суспільство в Україні: проблеми забезпечення правотворчої діяльності» (м. Харків, 2017 р.).

Публікації. Основні положення й висновки дисертації викладено у 18 наукових працях, з яких стаття у науковому фаховому виданні України, 4 статті у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних, 10 тез наукових доповідей та навчальний посібник.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотацій, вступу, трьох розділів, які об'єднують 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 221 сторінку. Список використаних джерел налічує 160 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, здійснено аналіз загального стану дослідження теми в науковій літературі, відображено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, визначено об'єкт та предмет дослідження, його мету, завдання, методологічну основу дослідження, сформульовано положення, що складають наукову новизну, теоретичне і практичне значення одержаних результатів, наведено дані щодо апробації та впровадження одержаних результатів та їх публікацій, визначено обсяг роботи.

Розділ перший «**Теоретико-правові засади забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг**» складається з трьох підрозділів, в яких здійснюється послідовний правовий аналіз загальнотеоретичного поняття «адміністративно-правовий режим забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг» як правової категорії, досліджуються правові засади забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг як об'єкта адміністративно-правового регулювання, надається історико-правова характеристика становлення та розвитку адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні.

У підрозділі 1.1. «*Адміністративно-правовий режим відносин забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг*» досліджено існуючі підходи до змістовного наповнення поняття «адміністративно-правового режиму» та виокремлено «адміністративно-правовий режим забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг», виділено ознаки вищевказаного режиму.

Запропоновано визначення поняття «адміністративно-правовий режим захисту прав споживачів фінансових послуг» як встановлений нормами права порядок забезпечення споживчої безпеки у сфері фінансових послуг, метою якого є охорона прав та законних інтересів споживачів фінансових послуг, що застосовується органами публічного адміністрування в різних формах правового реагування.

Проведено дослідження змісту адміністративно-правового режиму захисту прав споживачів фінансових послуг, що проаналізовано через елементи, які до нього входять і запропоновано їх авторську структуру. До яких відносимо: суб'єкти, що забезпечують функціонування цього режиму, сукупність правил поведінки громадян, юридичних осіб, органів публічного адміністрування і реалізації ними своїх прав, які закріплені на законодавчому рівні, принципи захисту прав споживачів фінансових послуг, об'єкти (права та інтереси споживача), засоби і способи правового регулювання адміністративно-правового режиму захисту прав споживачів фінансових послуг, державний примус за порушення норм, що регулюють даний адміністративно-правовий режим.

У підрозділі 1.2. «*Забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг як об'єкт адміністративно-правового регулювання*» здійснено ґрунтовний та послідовний аналіз загальнотеоретичних понять «правове забезпечення», виокремлено дефініцію «адміністративно-правове забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг».

Проаналізовано нормативно-правову базу, що забезпечує адміністративно-правовий захист прав споживачів фінансових послуг. Визначено сучасний стан правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг та окреслюються його основні напрями вдосконалення.

Аналізуючи законодавство України, акцентується увага на відсутності узгодженості законодавства в досліджуваній сфері, навіть в межах одного нормативно-правового акта. Зокрема, в Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання фінансових послуг» встановлено невідповідність

дефініцій «клієнт» та «споживач», які є рівнозначними за визначенням та сутністю поняттями та запропоновано замінити в вищевказаному законі поняття «клієнт фінансових послуг» на дефініцію «споживач фінансових послуг», яку визначити як фізичну особу, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити фінансову послугу для особистих потреб.

Запропоновано законодавчо визначити «рекламу фінансових послуг» як інформацію про фінансову установу та її діяльність або/та іншу особу, яка відповідно до закону має право надавати фінансові послуги, а також фінансові послуги, що ними надаються або відповідно до закону мають право надаватись, а також законодавчо покласти повноваження щодо здійснення контролю за дотриманням законодавства щодо захисту прав споживачів реклами фінансових послуг на Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

В результаті дослідження загальних та спеціальних рис адміністративно-правове забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг та безпосередньо їх реалізації державними органами, виділено низку недоліків. Звертається увага, що нормативно-правова база у досліджуваній сфері характеризується суперечливістю ряду її положень, що призводить до невідповідності чинного законодавства потребам сьогодення.

У підрозділі 1.3. *«Генезис адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг»* здійснюється дослідження процесу становлення та розвитку адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг. Здійснено періодизацію розвитку адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні та виділено три основні етапи:

– етап виникнення – пов'язуємо з прийняттям Закону України «Про захист прав споживачів», який характеризувався створенням загальних положень щодо захисту прав споживачів, проте норми щодо споживачів фінансових послуг були відсутні;

– етап розвитку – характеризуємо з позиції прийняття Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 року як реагування законодавця на виявлені недоліки та необхідність прийняття спеціального законодавства у цій сфері;

– інтеграційний етап – розпочався з підписання Угоди про асоціацію України та ЄС і досі триває, що стосується безпосередньо прагнення України стати частиною Європейського Союзу та потребує імплементації норм та гармонізації законодавства щодо захисту прав споживачів фінансових послуг України та ЄС.

Проаналізовано нормативно-правові акти, які є основою адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні, та визначено їх основні прогалини і недоліки.

Звертається увага на необхідність гармонізації українського законодавства у сфері адміністративно-правового забезпечення захисту прав

споживачів фінансових послуг із відповідним законодавством Європейського Союзу.

Розділ другий **«Організаційно-структурне забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг»** складається з чотирьох підрозділів, які присвячено системі та структурі органів державної влади щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг, а також аналізуються їх завдання, функції та повноваження. Крім того, в даному розділі розглядається порядок адміністративного та судового захисту прав споживачів фінансових послуг, а також здійснюється аналіз адміністративної відповідальності як способу забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг.

У підрозділі 2.1. *«Система та структура органів державної влади щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг»* здійснюється дослідження системи та структури органів державної влади щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг. Вказується, що система органів державної влади щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг наразі є абсолютно різномірною та розгалуженою.

На основі аналізу законодавства проведено систематизацію суб'єктів забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг та здійснено їх групування в залежності від їх функціонального наповнення на: органи загальної компетенції, такі як Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Міністерство аграрної політики та продовольства України, центральні органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування; органи зі спеціальними повноваженнями щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг: Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Національний банк України, Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та Антимонопольний комітет України та суди.

Встановлено низьку ефективність діяльності існуючого інституційного механізму забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг та доведено необхідність його вдосконалення.

В результаті проведеного дослідження системи органів державної влади щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг доведено необхідність зменшення державних регуляторів на споживчому ринку фінансових послуг, а також здійснення реорганізації та перепідпорядкування деяких з них, зокрема, Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в частині захисту прав споживачів від Міністерства аграрної політики та продовольства України до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

У підрозділі 2.2. *«Завдання, функції та повноваження органів державної влади щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг»* проаналізовано завдання, функції та повноваження органів державної влади, на яких покладено забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг.

Визначено, що органи, які здійснюють забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг, мають достатній обсяг повноважень, але через недоліки у їх правовому регулюванні не повною мірою їх використовують та, тим самим, не забезпечують надійний захист споживачам фінансових послуг. Запропоновано переглянути систему та структуру органів державної влади щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг, для чого пропонується законодавчо закріпити їх повноваження у сфері забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг з метою усунення недоліків та дублювання у роботі.

Комплексний аналіз законодавства, що встановлює завдання, функції та повноваження органів державної влади, на які покладено забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг дозволив дійти висновку, що діяльність спеціалізованих органів державної влади у вказаній сфері є малоефективною та недієвою. Визначено особливості правового статусу державних органів у досліджуваній сфері, розглянуто їх взаємодію та підпорядкування.

У підрозділі 2.3. *«Адміністративний та судовий захист прав споживачів фінансових послуг»* здійснено аналіз адміністративно-правового захисту прав споживачів фінансових послуг як системи реалізованих за допомогою регулятивних і охоронних правовідносин адміністративно-правових засобів, спрямованих на недопущення, припинення чи запобігання порушень прав споживачів у сфері фінансових послуг.

Проведено дослідження порядку звернення споживачів фінансових послуг щодо забезпечення прав споживачів фінансових послуг в Україні до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в частині захисту прав споживачів реклами фінансових послуг.

Здійснено аналіз судової практики, яка на сьогодні свідчить про її неоднозначність щодо вирішення справ, що виникають зі спорів про захист прав споживачів, в тому числі споживачів фінансових послуг та запропоновано доповнити Закон України «Про судовий збір» нормою щодо звільнення споживачів – за позовами, що пов'язані з порушенням їх прав та інтересів від сплати судового збору під час розгляду справ в усіх судових інстанціях.

Запропонована концепція вдосконалення порядку надання адміністративного та судового захисту прав споживачам фінансових послуг Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

У підрозділі 2.4. *«Адміністративна відповідальність як спосіб забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг»* здійснено послідовний аналіз визначення поняття «адміністративної відповідальності». В результаті чого, виділено адміністративну відповідальність у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг, під якою пропонується розуміти реагування держави, що виникає внаслідок вчинення суб'єктами адміністративних правопорушень (надавачами фінансових послуг) у сфері

фінансових послуг та виявляється у вигляді застосування відповідними органами публічного адміністрування заходів адміністративного примусу.

Запропоновано класифікувати суб'єктів адміністративних правопорушень у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг залежно від суб'єктів надання фінансових послуг споживачам на: фізичних осіб; юридичних осіб; посадових осіб фінансових установ; фізичних осіб – підприємців; фінансові групи.

Розроблено пропозиції щодо доповнення статтями 156-3 Порухення прав споживачів фінансових послуг на інформацію та 156-4 Недотримання порядку надання фінансових послуг споживачам 12 главу Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Розділ третій **«Шляхи оптимізації адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг»** складається з двох підрозділів, в яких розглядається проблема вдосконалення державного споживчого регулювання у сфері фінансових послуг та можливості імплементації норм законодавства у сфері забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг Європейського Союзу з законодавством України.

У підрозділі 3.1. *«Вдосконалення правових засад забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг»* розглядаються питання необхідності вдосконалення державного споживчого регулювання у сфері фінансових послуг як важливої складової у процесі забезпечення державної споживчої політики в Україні.

Запропоновано здійснення вдосконалення державного споживчого регулювання у сфері фінансових послуг за двома основними напрямками:

– перший – вдосконалення організаційної структури та функціонального наповнення органів державного споживчого регулювання у сфері фінансових послуг;

– другий – вдосконалення нормативно-правової бази державного споживчого регулювання у сфері фінансових послуг.

Доведена необхідність розроблення та прийняття Комплексної програми реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг на період 2017–2022 рр., яка має містити пріоритетні цілі та завдання забезпечення споживчої безпеки у сфері фінансових послуг, шляхи та методи їх досягнення, які б адекватно відображали роль захисту прав споживачів фінансових послуг у сучасному соціально-економічному розвитку України.

Крім того, прийняття Комплексної програми реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг на період 2017–2022 рр., обумовлено потребою врахування досвіду світової фінансової кризи та її прояву в національній економіці з метою запровадження дієвих механізмів захисту від наслідків такої кризи, а також забезпечення надійного захисту прав споживачів фінансових послуг. Обґрунтовано необхідність створення спеціально уповноваженого органу щодо захисту прав споживачів – Державного комітету України захисту прав споживачів, який пропонується підпорядкувати безпосередньо Кабінету Міністрів України.

У підрозділі 3.2. «Гармонізація законодавства України, що забезпечує захист прав споживачів фінансових послуг з законодавством Європейського Союзу» здійснено аналіз можливостей імплементації норм законодавства у сфері забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг Європейського Союзу з законодавством України.

Зауважено, що фінансові послуги у Європейському Союзі надаються відповідно до встановлених стандартів, на відміну від України. Україна в умовах євроінтеграції взяла на себе зобов'язання запровадження європейських стандартів демократії, інформаційного суспільства, соціально орієнтованого ринкового господарства, що базується на засадах верховенства права й забезпечення прав та свобод людини і громадянина, про що також зазначено у Комплексній програмі розвитку фінансового ринку України до 2020 року, яка передбачає підвищення стандартів захисту прав споживачів та інвесторів фінансового ринку.

У зв'язку з цим, запропоновано розробити та затвердити уніфіковані стандарти надання фінансових послуг споживачам, які б враховували особливості фінансових послуг, перелік документів, необхідних для надання фінансової послуги, склад та послідовність дій споживача для отримання фінансових послуг у процесі звернення до фінансової установи, можливість оскаржити рішення фінансової установи про відмову у наданні фінансової послуги до відповідного державного органу або суду, вимоги до строків надання фінансової послуги та іншу інформацію визначену законодавством.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження детально проаналізовано особливості адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг та основні засоби його забезпечення, що дало можливість отримати наступні результати:

1. Визначено «адміністративно-правовий режим забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг» як встановлений нормами права порядок забезпечення споживчої безпеки у сфері фінансових послуг, метою якого є охорона прав та законних інтересів споживачів фінансових послуг, що застосовується органами публічного адміністрування в різних формах правового реагування.

2. Запропоновано під «адміністративно-правовим забезпеченням захисту прав споживачів фінансових послуг» розуміти вплив держави на суспільні відносини з метою впорядкування, захисту та охорони відносин між органами державної влади, споживачами фінансових послуг та фінансовими установами, що здійснюється за допомогою норм права та через спеціальний механізм правового регулювання надання фінансових послуг.

3. Встановлено, що правові категорії «клієнт фінансових послуг» та «споживач фінансових послуг» є тотожними за сутністю, тому з метою узгодженості законодавства, обґрунтовано потребу заміни в Законі України

«Про фінансові послуги та державне регулювання фінансових послуг» поняття «клієнт фінансових послуг» на дефініцію «споживач фінансових послуг».

4. Запропоновано законодавчо визначити «рекламу фінансових послуг» як інформацію про фінансову установу та її діяльність або/та іншу особу, яка відповідно до закону має право надавати фінансові послуги, а також фінансові послуги, що ними надаються або відповідно до закону мають право надаватись.

5. Пропонується доповнити пунктом 8 частину 1 статті 26 Закону України «Про рекламу», а саме додати до органів, які здійснюють контроль за дотриманням законодавства щодо захисту прав споживачів реклами фінансових послуг Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

6. Здійснено періодизацію законодавства, що регулює адміністративно-правове забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні, та виокремлено три етапи: 1) етап виникнення законодавства характеризувався створенням загальних положень щодо захисту прав споживачів, проте норми щодо споживачів фінансових послуг були відсутні (1991–2001 рр.); 2) етап розвитку, який характеризувався реагуванням законодавця на виявлені недоліки, розвиток ринку фінансових послуг, значний масив нових фінансових продуктів та необхідність прийняття спеціального законодавства у цій сфері (2001–2014 рр.); 3) інтеграційний етап характеризується прагненням України стати частиною Європейського Союзу з можливістю імплементації норм та гармонізації законодавства щодо захисту прав споживачів фінансових послуг України та ЄС, який розпочався з підписання Угоди про асоціацію України та ЄС і досі триває (2014 р. – по теперішній час).

7. Проведено систематизацію суб'єктів забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг та здійснено їх групування в залежності від їх функціонального наповнення: на органи загальної компетенції, такі як Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Міністерство аграрної політики та продовольства України, центральні органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування; суди; органи зі спеціальними повноваженнями щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг: Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Національний банк України, Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та Антимонопольний комітет України.

8. Обґрунтовано необхідність здійснення реорганізації та перепідпорядкування Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в частині захисту прав споживачів від Міністерства аграрної політики та продовольства України до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, оскільки саме на Міністерство економічного розвитку і торгівлі України покладено повноваження з приводу реалізації державної споживчої політики.

9. Проведено аналіз функціонування органів державної влади у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг в частині розмежування механізмів

контролю та підпорядкування цих державних органів з боку Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та Президента України, що свідчить про одноособову повноту влади Президент України щодо державних органів, які забезпечують захист прав споживачів фінансових послуг в Україні.

10. Запропонована концепція вдосконалення порядку надання адміністративного та судового захисту прав споживачам фінансових послуг Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

11. Здійснено аналіз судової практики, яка свідчить про її неоднозначність щодо вирішення справ, що виникають зі спорів про захист прав споживачів фінансових послуг та запропоновано доповнити положення Закону України «Про судовий збір» нормою щодо звільнення споживачів від сплати судового збору під час розгляду справ в усіх судових інстанціях – за позовами, що пов'язані з порушенням прав та інтересів споживачів.

12. Визначено поняття «адміністративна відповідальність у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг» як реагування держави, що виникає внаслідок вчинення суб'єктами адміністративних правопорушень (надавачами фінансових послуг) у сфері фінансових послуг та виявляється у вигляді застосування відповідними органами публічного адміністрування заходів адміністративного примусу.

13. Запропоновано класифікувати суб'єктів адміністративних правопорушень у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг залежно від суб'єктів надання фінансових послуг споживачам на: фізичних осіб; юридичних осіб; посадових осіб фінансових установ; фізичних осіб – підприємців та фінансові групи.

14. Аналіз нормативно-правових актів, які передбачають застосування адміністративної відповідальності у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг до правопорушників показав, що поряд із запропонованим варто доповнити главу 12 Кодексу України про адміністративні правопорушення статтею 156-3. Порушення прав споживачів фінансових послуг на інформацію, а також статтею 156-4. Недотримання порядку надання фінансових послуг споживачам.

15. Запропоновано здійснити вдосконалення державного споживчого регулювання у сфері фінансових послуг за двома основними напрямками: перший – вдосконалення організаційної структури та функціонального наповнення органів державного споживчого регулювання у сфері фінансових послуг; другий – вдосконалення нормативно-правової бази державного споживчого регулювання у сфері фінансових послуг.

16. Обґрунтовано необхідність створення спеціально уповноваженого органу щодо захисту прав споживачів – Державного комітету України захисту прав споживачів, який пропонується підпорядкувати безпосередньо Кабінету Міністрів України.

17. З метою гармонізації законодавства Європейського Союзу із законодавством України та забезпечення захисту прав споживачів фінансових

послуг пропонується розробити та затвердити уніфіковані стандарти надання фінансових послуг споживачам, які б враховували особливості фінансових послуг, перелік документів, необхідних для надання фінансової послуги, склад та послідовність дій споживача для отримання фінансових послуг у процесі звернення до фінансової установи, можливість оскаржити рішення фінансової установи про відмову у наданні фінансової послуги до відповідного державного органу або суду, вимоги до строків надання фінансової послуги та іншу інформацію визначену законодавством.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Стаття у науковому фаховому виданні України

1. Радченко О. Ю. Елементи змісту адміністративно-правового режиму забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: юриспруденція. 2014. № 9–2. Т. 1. С. 115–118.

Статті у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних:

2. Радченко О. Ю. Щодо визначення поняття адміністративно-правового режиму забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2014. № 3. Т. 2. С. 214–218.

3. Радченко О. Ю. Система органів державної влади щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг. Право і суспільство. 2015. № 6. Ч. 2. С. 134–141.

4. Радченко О. Ю. Деякі правові проблеми судового захисту прав споживачів фінансових послуг. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 9 (247). С. 86–91.

5. Радченко О. Ю. Правові аспекти статусу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг щодо захисту прав споживачів фінансових послуг. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: право. 2016. № 41. Т. 2. С. 55–64.

Статті у наукових виданнях інших держав:

6. Радченко О. Ю. Суб'єкти адміністративної відповідальності у сфері забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг. Jurnalul juridic national: teorie și practică. 2015. № 3/2 (13). С. 32–38.

7. Радченко О. Ю. Шляхи вдосконалення адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні. Visegrad Journal on Human Rights. 2017. № 6. С. 142–149.

Тези наукових доповідей:

8. Радченко О. Ю. До питання визначення адміністративно-правового режиму захисту прав споживачів фінансових послуг. Особливості

нормотворчих процесів в умовах адаптації законодавства України до вимог Європейського Союзу співробітництво: Міжнародна науково-практична конференція, м. Херсон, 6–7 червня 2014 року: тези доповіді. Херсон, 2014. С. 137–141.

9. Радченко О. Ю. До питання визначення принципів адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг. Актуальні проблеми законодавства: пріоритетні напрями його вдосконалення: Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 10–11 жовтня 2014 року: тези доповіді. Одеса, 2014. С. 95–97.

10. Радченко О. Ю. Історичні аспекти формування адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні. Юридичні наукові дискусії як фактор сталого розвитку правової доктрини та законодавства: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 8–9 квітня 2016 року: тези доповіді. К., 2016. С. 99–102.

11. Радченко О. Ю. До питання діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг. Пріоритетні напрями розвитку сучасної юридичної науки: Міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 16–17 вересня 2016 року: тези доповіді. Х., 2016. С. 50–55.

12. Радченко О. Ю. Проблеми вдосконалення повноважень Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг. Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки у ХХІ столітті: Міжнародна науково-практична конференція, м. Львів, 16–17 жовтня 2015 року: тези доповіді. Львів, 2015. С. 68–71.

13. Радченко О. Ю. Повноваження органів місцевого самоврядування щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг. Міжнародне та національне законодавство: способи удосконалення: Міжнародна науково-практична конференція, м. Дніпропетровськ, 3–4 квітня 2015 року: тези доповіді. Дніпропетровськ, 2015. С. 167–169.

14. Радченко О. Ю. Звільнення від сплати судового збору споживачів фінансових послуг. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» (Економіка, фінанси і право): Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 2016 року: тези доповіді. К., 2016. С. 518–520.

15. Радченко О. Ю. Захист прав споживачів фінансових послуг від недобросовісної реклами. Виклики глобалізації ХХІ ст. та стратегія соціально-економічного відродження України: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 2016 року: тези доповіді. К., 2016. С. 205–207.

16. Радченко О. Ю. Порівняльно-правовий аспект споживчого кредитування в Україні та Європейському Союзі. Громадянське суспільство в Україні: проблеми забезпечення правотворчої діяльності: Міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 31 березня – 1 квітня 2017 року: тези доповіді. Х., 2017. С. 107–110.

17. Радченко О. Ю. До питання діяльності фінансового омбудсмена як досудового органу вирішення спорів на ринку фінансових послуг. Новий

погляд на євроінтеграційні процеси в Молдові і Україні: юридичний аспект: Міжнародна науково-практична конференція, м. Кишинів, Республіка Молдова, 25–26 березня 2016 року: тези доповіді. Кишинів, 2016. С. 189–193.

Навчальний посібник

18. Крегул Ю. І., Банк Р. О., Мушенок В. В., Радченко О. Ю., Сердюченко О. В., Хромей В. В., Ситніченко О. М. Юридична відповідальність у сфері підприємницької діяльності: [навчальний посібник]. К., 2016. 325 с. (*Здобувачем підготовлено параграф 5 розділу 2 «Адміністративна відповідальність за порушення законодавства щодо забезпечення прав споживачів фінансових послуг»*).

АНОТАЦІЯ

Радченко О. Ю. Адміністративно-правове забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, 2017.

У дисертації проведено комплексне дослідження адміністративно-правових проблем забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг.

Розроблено визначення «адміністративно-правовий режим захисту прав споживачів фінансових послуг» та розкрито його зміст. Досліджено історичний аспект виникнення та розвитку адміністративно-правового забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні.

В роботі досліджується система та структура державних органів, які здійснюють забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг. Аналізуються завдання, функції та повноваження органів державної влади щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг. Розроблено пропозиції оптимізації кількісного складу та функціонального наповнення державних органів для ефективної реалізації державної споживчої політики у сфері фінансових послуг. Розглянуто неоднозначну адміністративно-судову практику забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні.

Визначено основні проблеми державного регулювання щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні та розроблено пропозиції щодо їх подолання. Досліджено питання адміністративної відповідальності за правопорушення в сфері забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні. Здійснено порівняльний аналіз норм Європейського Союзу та України з метою гармонізації законодавства та імплементації норм в межах Угоди про асоціацію України та ЄС.

Ключові слова: споживач фінансових послуг, судовий збір, адміністративна відповідальність, стандарт фінансової послуги, судовий захист, Директива ЄС, імплементація законодавства, комплексна програма.

АННОТАЦИЯ

Радченко Е. Ю. Административно-правовое обеспечение защиты прав потребителей финансовых услуг. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 «Административное право и процесс; финансовое право, информационное право». – Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, Киев, 2017.

В диссертации проведено комплексное исследование административно-правовых проблем обеспечения защиты прав потребителей финансовых услуг.

Разработано определение «административно-правовой режим защиты прав потребителей финансовых услуг» и раскрыто его содержание. Исследован исторический аспект возникновения и развития административно-правового обеспечения защиты прав потребителей финансовых услуг в Украине.

В работе исследуется система и структура государственных органов, осуществляющих обеспечение защиты прав потребителей финансовых услуг. Анализируются задачи, функции и полномочия органов государственной власти по обеспечению защиты прав потребителей финансовых услуг. Разработаны предложения оптимизации количественного состава и функционального наполнения государственных органов для эффективной реализации государственной потребительской политики в сфере финансовых услуг. Рассмотрена неоднозначная административно-судебная практика обеспечения защиты прав потребителей финансовых услуг в Украине.

Определены основные проблемы государственного регулирования по обеспечению защиты прав потребителей финансовых услуг в Украине и разработаны предложения по их преодолению. Исследован вопрос административной ответственности за правонарушения в сфере обеспечения защиты прав потребителей финансовых услуг в Украине. Осуществлен сравнительный анализ норм Европейского Союза и Украины с целью гармонизации законодательства и имплементации норм в рамках Соглашения об ассоциации Украины и ЕС.

Ключевые слова: потребитель финансовых услуг, судебный сбор, административная ответственность, стандарт финансовой услуги, судебная защита, Директива ЕС, имплементация законодательства, комплексная программа.

ANNOTATION

Radchenko O. Y. Administrative and legal protection of financial services consumers' rights. – The Manuscript.

The thesis on obtaining the Candidate of Legal Sciences, specialty 12.00.07 Administrative Law and Process; Financial Law; Informational Law. – National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, 2017.

The thesis provides a comprehensive study of the legal and administrative problems in protecting the financial services consumers' rights.

The definition of «administrative and legal regime of financial services consumers' rights protection» was developed and disclosed its contents. The historical aspect in the emergence and development of administrative and legal financial services consumers' rights protection in Ukraine was studied.

The paper addresses the system and structure of state bodies which carry out financial services consumers' rights protection. The objectives, functions and powers of state authorities to protect financial services consumers' rights were analyzed. The proposals to optimize the quantitative composition and functional public authorities provisioning to implement policy in the financial services industry effectively were developed. The ambiguous administrative and judicial practice on financial services consumers' rights protection in Ukraine was considered.

It identifies the main problems in the state regulation on ensuring the financial services consumers' rights protection in Ukraine and proposals to overcome them. The author studies the issues on the administrative responsibility for offences in the sphere of financial services consumers' rights protection in Ukraine. The comparative analysis of norms in the European Union and Ukraine with the aim to harmonize the legislation and to implement the rules in the framework of the Association Agreement between Ukraine and the EU was made.

Key words: consumer, court fee, administrative responsibility, standard financial services, judicial protection, EU Directive, implementation legislation, comprehensive program.